

HARASZTI MIKLÓS

A rendszerváltás fogalmának eredete és tartalma

A rendszerváltás kifejezést minden politikai oldal és intellektuális erő elfogadta „A rendszerváltás programja”, az SZDSZ és egyúttal az ország első pártprogramjának 1989 márciusi megjelenése nyomán. A „Kék füzet” egy technikájában, céljaiban és időtartamában körülhatárolt politikai és közjogi cselekvési folyamatot javasolt: a tárgyalásos, megegyezéssel demokratikus átmenetet, amely előfeltételezi az ellenzéki mozgalmak tárgyaló delegációvá történő ideiglenes egyesítését, az állampárt reformterveinek és különtárgyalásainak feladását, és az ellenzék meghatározta tárgyalási szakaszok és célok elfogadását, majd az eredmények törvényesítését a még pártállami törvényhozás által. A fogalmat a „Kék füzet” szerkesztője, Magyar Bálint alkotta meg. A rendszerváltás meghirdetett célja az volt, hogy a jogfolytonosságot és a szakítást egyszerre biztosító minimalista közjogi átalakítással útjára indítsa az önmagát immár szabad választáson és hatalommegosztásban fenntartani képes többpárti alkotmányos demokráciát. Kónya Imre a Független Jogászforum nevében az SZDSZ-nek „A rendszerváltás programját” elfogadó kongresszusán jelentette be, hogy vállalja az ellenzék egyesítését a rendszerváltó tárgyalások kikényszerítése céljából. Az Országgyűlés épületében zajló „háromoldalú tárgyalások” minden lényeges tekintetben az év elején közzétett koncepciót követték. A tárgyalások első lépéseként a felek hivatalosan is definiálták a rendszerváltás fogalmát és időhatárát. A kifejezés tehát nem divatszó volt, amelyet utólagos emlékezetpolitikai manőverekben korrigálni lehet, hanem pontos menetrendet tartalmazó, kezdettel és végponttal meghatározható, az ellenzék által kikényszerített és a hatalom által is elfogadott közjogi cselekvési terv.